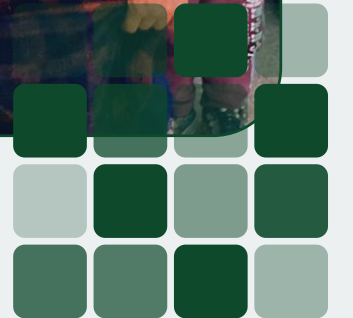

TÜRKİYE'NİN SURİYE'DE KARŞI KARŞIYA OLDUĞU ZORLUKLAR

OYTUN ORHAN

Telif Hakkı

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2020

Bu çalışmaya ait içeriğin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir Şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmemaktadır.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

Adresi : Mustafa Kemal Mah. 2128 Sok. No: 3 ankaya, ANKARA

Telefon: +90 850 888 15 20 Faks: +90 (312) 430 39 48

Email: info@orsam.org.tr

Fotoğraflar: Anadolu Images

TÜRKİYE’NİN SURİYE’DE KARŞI KARŞIYA OLDUĞU ZORLUKLAR

Yazar Hakkında

Oytun Orhan

Ortadoğu Araştırmalar Merkezi (ORSAM) Levant alışmaları Koordinatörü. Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nden mezun olmuştur. Yüksek lisansını Hacettepe Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nde tamamlamıştır. 2009’dan bu yana ORSAM’da görev yapan Orhan, Suriye ve Lübnan konularına yoğunlaşmaktadır. Başta Suriye, Irak, Lübnan ve Ürdün olmak üzere Ortadoğu bölgesinde çok sayıda saha çalışması yürüten Orhan, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nde doktora çalışmalarını sürdürmektedir.

Küresel, bölgesel ve Türkiye'yi ilgilendiren sorunlara uygulanabilir çözümler üretmek amacıyla kurulan GPoT Center, aynı amaç doğrultusunda Suriye'deki iç savaş 10. yılına girerken alanında uzman isimlerle görüşmeler gerçekleştirerek bir dosya çalışmasını hayata geçirmiştir. "Türkiye'nin Suriye'de Karşı Karşıya Olduğu Zorluklar" adlı dosya çalışması 4 başlıkta toplanmıştır. Bunlar; Türkiye-Rusya İlişkileri, Türkiye-ABD İlişkileri, Göç Baskısı ve Sahadaki Durum ve Aktörlerdir. GPoT Center, "Sahadaki Durum ve Aktörler" başlığı için 26 Mart 2020 tarihinde ORSAM Levant Çalışmaları Koordinatörü Oytun Orhan ile bir röportaj gerçekleştirmiştir. Röportajda, Suriye'de COVID-19 salgını konusunda son durum ve bunun siyasi-askeri gelişmelere etkisi, İdlib'de 5 Mart Mutabakatı sonrası güvenlik ortamı, Fırat'ın doğusundaki mevcut durum ve gelecekte yaşanması muhtemel gelişmeler, Fırat Kalkanı, Barış Pınarı ve Zeytin Dalı Harekatı bölgelerinde Türkiye'nin çatışma sonrası istikrarı sağlama çabaları ve Suriye'deki yabancı teröristlerin geleceği gibi başlıklar ele alınmıştır. Röportaj, GPoT Center Proje Asistanı Yasin Küçük kaya tarafından online görüşme yoluyla gerçekleştirilmiş ve röportajın deşifresi GPoT Stajyeri Cem Gönüllü tarafından yapılmıştır. Röportajın orijinali 17 Nisan 2020 tarihinde "Türkiye'nin Suriye'de Karşı Karşıya Olduğu Zorluklar" başlığı ile GPoT Center internet sayfasında yayınlanmıştır.

Yasin Küçükkaya: Sahadaki durumu ve aktörleri konuşmadan önce gündeme ilişkin bir soruyla başlamak istiyorum. Malumunuz, COVID-19 salgını tüm dünyayı etkisi altına almış durumda ve bunun Suriye'ye de yansımalarını olacak şüphesiz. Bu noktada mülteci kampları, yeterli teknik donanımdan yoksun hastaneler ve yüzlerce mahkumun bir arada tutulduğu hapishaneler en büyük risk alanlarını oluşturuyor. Bununla ilgili olarak ne tür önlemler alındı? Kamuoyuna yansıyan genel durumu aktarabilir misiniz?

Oytun Orhan: Suriye, salgından şimdiye dek çok az etkilenen nadir ülkelerden birisi. Yakın tarihte Suriye Sağlık Bakanlığı tarafından ülkedeki ilk vaka ilan edildi ancak rakamların düşüklüğü muhtemelen henüz tespit imkânlarının da sınırlı olmasıyla alakalı. Bu sayının kısa süre içinde katlanarak artması beklenebilir. Suriye'de sokakların boşaldığına dair görüntüler geliyor. Ama bunun Türkiye'yi ilgilendiren tarafı virüsün Türkiye'nin kontrolü altındaki bölgelere, özellikle İdlib'e yayılma riski. Böyle bir durum iki açıdan Türkiye'yi olumsuz etkileyecektir. Birincisi, bölgede Bahar Kalkanı Harekatı nedeniyle bulunan binlerce Türk askerinin sağlığı risk altına girebilir. İkincisi ise orada 3,5 milyon kadar Suriyeli nüfusun barınıyor olması. Rusya ve Suriye rejiminin hava saldırılarının büyük oranda sivil hedeflere ve özellikle hastanelere yöneltilmiş olması sebebiyle bölgedeki sağlık altyapısı son derece kötü durumda. İdlib'de olası bir salgınla baş edebilecek bir sağlık altyapısı bulunmuyor. Dolayısıyla bu durum doğrudan Türkiye'ye dönük bir göç dalgasını tetikleyebilir. Böyle bir göç dalgası da artık sadece mülteci akını değil, virüs taşıyan ve Türkiye'ye yayılması ihtimalini güçlendiren bir insan hareketini beraberinde getirecektir. Bu iki riskten bahsedebiliriz ancak henüz Türkiye'nin kontrol ettiği veya nüfuz ettiği bölgelerde korona virüsü konusunda bir tespit yapılmış durumda değil. Ancak bu bahsettiğim üzere henüz tespit edilememiş olması ile alakalı olabilir; yakın zamanda böyle bir durumla karşı karşıya kalabiliriz. Bunun da Suriye'deki iç savaşın seyrini etkileyebilecek düzeyde etkileri olacaktır. BM zaten bütün çatışan taraflara virüs salgını sebebiyle ateşkes çağrısı yaptı. Böyle bir salgın Suriye'de yayılacak olursa belli bir süre en azından taraflar arasında çatışmaların durdurulması gibi bir karar alınabilir.

Yasin Küçükaya: SDG geçtiğimiz günlerde tüm operasyonların durdurulduğunu ilan etti. Bunun dışında herhangi bir taraf böyle karar aldı mı?

Oytun Orhan: Hayır. Bunun dışında ateşkes çağrısı yapan bir aktör olmadı ama zaten İdlib’de Türkiye ile Rusya arasında varılan mutabakat gereği bir ateşkes anlaşması yapıldı. Şimdilik bu durum sahada da istisnalar dışında başarılı bir şekilde devam ediyor. Ama virüse ilişkin bununla bağlantılı yeni bir durum değerlendirmesi yapılmadı. Mevcut ateşkes sürdürülüyor. Bölgedeki radikal gruplar ise zaten ateşkes çağrılarını ve Moskova Mutabakatı’na uymayacaklarını açıkladılar. Uluslararası çağrılara da itibar etmeyeceklerdir ki zaten geçtiğimiz hafta içerisinde Türk askerlerine dönük bir saldırı da gerçekleştirdiler.

Yasin Küçükaya: Konuyla bağlantılı olduğunu düşündüğüm bir soru daha yöneltmek istiyorum. Geçtiğimiz günlerde UNICEF’in Suriye temsilcisi Fran Equiza, Kuzeydoğu Suriye’deki Resulayn’ın doğusundaki Alluk köyünde bir su istasyonu olduğunu ve bu su istasyonundan Haseke’de bulunan yarım milyon insana su tedarikinin sağlandığını ama bu suyun kesildiğini bildirdi. Covid-19 salgını devam ederken bu tarz bir yaklaşımı kabul edilemez bulduğunu da ekledi. Türkiye’nin bölgede siyasi ve askeri kazanımları için buradaki suyu bir koz olarak kullandığını söyleyebilir miyiz?

Oytun Orhan: Bahsedilen su dağıtım şebekesi Barış Pınarı Harekâtı öncesi YPG’nin kontrolündeydi. Barış Pınarı Harekâtı’ndan bu yana da Türkiye’nin desteklediği muhalifler tarafından kontrol ediliyor. Ancak şu anda yaşanan su sıkıntısı doğrudan Türkiye’yle bağlantılı bir durum değil. Bu durum daha çok, Suriyeli muhalifler ile YPG arasında yaşanan bir kriz. Barış

Pınarı Harekâtı sonrasında su şebekesinin muhaliflerin eline geçmesiyle Rusya arabuluculuğunda Suriyeli muhalifler ve YPG arasında elektrik karşılığında su olarak özetleyebileceğimiz bir anlaşmaya varıldı. Çünkü Barış Pınarı bölgesinin elektriği de YPG kontrolündeki barajlardan ve elektrik dağıtım şebekelerinden sağlanıyor. Karşılığında da sizin bahsettiğiniz Alluk su şebekesinden YPG kontrolündeki bölgelere su temin ediliyor. Şu anda yaşanan sıkıntı YPG'nin verilen elektrik konusunda sıkıntı yaratması veya muhaliflerin daha fazla elektrik talep etmesiyle ilgili. YPG'nin buna olumlu yanıt vermemesi karşılığında Suriyeli muhalifler de suda bir kesinti yaratmış gözüküyor. Ama bu durumun yaşanan salgınla bir ilişkisi olduğunu düşünmüyorum. Tamamen tarafların arasındaki elektrik ve su alışverişi konusundaki pazarlıkla ilgili. Şimdiye kadar su konusu Türkiye tarafından hiçbir zaman dış politikada bir baskı aracı olarak kullanılmadı. Su meselesi Türkiye, Irak ve Suriye arasında her zaman bir sorun olageldi ama hiçbir zaman Türkiye su kesintisi gibi bir politika uygulamadı. Çünkü böyle bir durumda örgütü değil onun kontrolündeki bölgelerde yaşayan halkı cezalandırıyoruz.

“*Korona virüsünün İdlib'de yayılması Türkiye'yi iki açıdan olumsuz etkileyecektir. Birincisi, bölgede Bahar Kalkanı Harekâtı nedeniyle bulunan binlerce Türk askerinin sağlığı risk altına girebilir. Bu durum Türkiye'nin askeri hamlelerini de etkileyecektir. İkincisi ise İdlib'de yaklaşık 3,5 milyon kadar Suriyeli nüfusun barınıyor olmasıdır. Salgın yeni bir göç dalgası tetikleyebilir.*”

Yasin Küçükaya: Yabancı IŞİD mensubu tutuklular konusuna da değinmek istiyorum. Bunların geleceği belirsizliğini koruyor şu an. On binlerce tutukludan söz ediliyor ve birçoğunun Batı ülkeleri menşeli olduğu da biliniyor. Mevcut durumda ABD'nin finanse ettiği bir program çerçevesinde SDG'nin denetimindeki hapishanelerde tutuluyorlar. SDG yetkilileri her defasında bu tutukluların ülkelerine geri gönderilmesi şeklindeki çağrısını yineliyor. Buna karşılık Batı ülkeleri, vatandaşı olan tutukları almak hususunda oldukça isteksiz. Bunun yanında bir de uluslararası yargı mekanizmasının bölgede kurulması yönünde bir çağrı var. Buna da henüz bir cevap verilmiş değil. Sizce bu durumun geleceği ne yönde seyreder? Olası bir yargılama süreci yahut tutukluların iade süreci SDG'ye bir meşruiyet sağlar mı?

Oytun Orhan: Bu konuda tarafların farklı görüşleri söz konusu. Yabancı terörist savaşçıların ülkelerine dönmesi durumunda, Avrupa ülkelerinin ne bu kişileri yargılayacak hukuki altyapısı ne de barındıracak fiziki altyapısı bulunuyor. Ayrıca Avrupa ülkeleri, bu teröristlerin kendi ülkelerine büyük güvenlik tehdidi oluşturacağını ve yeni radikal hücrelerin, örgütlerin oluşumuna da ön ayak olabileceklerini düşünüyor. Bu sorunla baş edemeyecekleri için bunun mümkünse Suriye veya Irak içinde çözülmesi yönünde bir beklenti içerisinde. Diğer taraftan Türkiye ve Amerika bu yabancı terörist savaşçıların kaynak ülkelere iade edilmesi gerektiğini ve vatandaşı oldukları ülkelerin bu sorunla baş etmesi gerektiğini savunuyor. Şu anda YPG'nin elindeki en önemli koz

bu yabancı terörist savaşçılar meselesi. Dolayısıyla YPG Batı'ya karşı bu etkili kozu kaybetmek istemeyecektir. Yani YPG, ne Avrupa ne Amerika üzerinde bunların geri dönmesi yönünde bir baskı uygulamaz ama bunu bir koz olarak gündeme getirir. Geri gönderme tehdidi üzerinden Avrupa'nın desteğini almak için bunu kullanır diye düşünüyorum. Zira bu yabancı terörist savaşçıların teslimi durumunda YPG'nin elinde Batı'ya karşı kullanabileceği bir koz da kalmayacak. IŞİD'le mücadele zaten büyük ölçüde sona ermiş durumda. Bu konudaki çözümün nasıl olacağı konusunda bir kestirimde bulunmak çok mümkün değil ama muhtemelen Suriye'deki siyasi çözüm nihayete erdiğinde Suriye rejiminin de içerisinde olacağı bir formülle bu yabancı terörist savaşçıların kendi ülkelerine dönmekten Suriye içerisinde yargılanması ve burada cezalarının infaz edilmesi gibi bir yola gidilmesi mümkün gibi gözüküyor. Bu da yine Suriye'de siyasi çözümün parametrelerinden biri olacaktır.

Yasin Küçükaya: Kuzey Suriye'nin Arap yoğunluklu bölgelerinde SDG ile buradaki topluluklar arasındaki tansiyonun yer yer yükseldiğine tanıklık ediyoruz ve bu anlamda en çok Deyr ez Zor'un gündeme geldiğini görüyoruz. IŞİD ile mücadele adı altında evlere sürekli olarak yapılan baskınlar ve gerçekleştirilen tutuklamalar bunu her geçen gün tetikliyor. Bu durum aslında SDG'nin bölgeyi yönetmede ne gibi zorluklarla karşı karşıya olduğuna da ilişkin ipucu veriyor. Sizce zaman içerisinde bu bir Arap-Kürt çekişmesini beraberinde getirir mi?

Oytun Orhan: Bu sorun, YPG'nin Amerikan desteği altında otoritesini ve kontrol alanlarını Kürt nüfusun yoğun yaşadığı bölgelerin dışına taşınmasıyla başladı. Oysa YPG ilk ortaya çıktığında daha çok Türkiye sınırındaki Kürt nüfusun yoğun yaşadığı bölgeleri kendisine hedef olarak seçmişti. Ancak IŞİD'le mücadele kapsamında Amerika'nın da desteğini alarak belki kendisinin de hiç düşünmediği alanları kontrol eder hale geldi. Bu alanların büyük çoğunluğu da Arap nüfusunun yoğun yaşadığı ve Suriye'deki aşiret yapısının en güçlü olduğu Fırat'ın doğusundaki yerleşim yerleridir. Rakka, Haseke, Deyr ez Zor ve Menbiç gibi yerleşimler. Buralar, yüzde 90'ın üzerinde Arap nüfusunun yaşadığı ve Arap aşiret yapısının çok güçlü olduğu yerler.

YPG'nin bu tür bir genişleme içine girmesi, Amerika'nın yol göstericiliğinde hem YPG içine daha fazla Arap savaşçının eklenmesi hem de siyasi düzlemde yerelden bazı Arap aşiretleriyle ittifak edilmesi ihtiyacını doğurdu. Ancak bu ittifakın çok da rızaya dayalı bir ittifak olduğu söylenemez. Bu birliktelik daha çok Amerika'nın sağladığı çıkar ağıyla, aşiretlerin yerel güvenlik ve çıkarlarını korumakla ilgili. Ancak hiçbir şekilde buradaki Arap halkı ve aşiretleri açısından YPG uzun vadede kabul edilebilir, meşru bir aktör değil. Eğer Amerika'nın pozisyonuyla ilgili bir zayıflık ortaya çıkarsa bu kırılabilir ittifak her an dağılmaya müsaittir. Zaten Amerika'nın çekilme ihtimalinin giderek artmasıyla birlikte zaman zaman özellikle Deyr ez Zor başta olmak üzere YPG'ye karşı birçok ayaklanma, hatta zaman zaman da yerel halk ile YPG arasında çatışmalar yaşandı. Şu anki durum, dediğim gibi tamamen Amerika'nın sağladığı çıkar ağı ve güvenlik şemsiyesi ile ilgilidir. YPG ile Arap aşiretler arasındaki dönemsel ittifakı daha kırılabilir kılan faktör ise Suriye rejimi ve İran'ın da buradaki Arap aşiretlerini kendi yanına çekme çabasıdır. Bu aktörler de YPG'ye karşı bir direnç oluşturmak için bu aşiretleri yanına çekip bir yerel direniş örgütlemeye çalışacaklardır. Bu da zaman içinde Araplar ve Kürtler arasındaki zaten var olan mevcut gerilimi tırmandıracaktır.

Yasin Küçükaya: Geçmişte burada bulunan Arap aşiretlerinin IŞİD'e çok açıktan destek verdiği biliniyor. Aynı aşiretlerin bugün de statükodan yana tavır alması çok da abes olmasa gerek.

Oytun Orhan: Kesinlikle, çünkü bu aşiret yapısının bir gereği. Hatta zaman zaman aynı aşiretin farklı kolları farklı aktörlerle iş birliği içine girebilir. Halen de böyledir. Yani Deyr ez Zor'da ya da Rakka'daki aşiretin bir kolu Suriye rejimiyle hareket ederken diğer bir kolu Türkiye ve muhaliflere daha yakın durur. Diğer bir kolu da YPG ve Amerika ile çalışır. Aşiretlerde, bölgede kim güçlü ise onunla birlikte hareket etme yönünde bir eğilim var. Şu anda Amerika ve YPG bölgede güçlü ama eğer buradaki aşiretler Türkiye ya da muhaliflerin güçleneceğini hissederse anında o yöne doğru pozisyon değiştirebilir. Diğer taraftan eğer rejimin buralara geri döneceğini anlayacak olurlarsa çok rahat bir şekilde pozisyonlarını değiştirip Rusya, İran veya Şam ile ittifak içine girebilirler. Şu anda Suriye'de Kürtler ve Araplar arasında uzun yıllar sürebilecek bazı düşmanlık tohumlarının atıldığını söylemek mümkün. Ortaya çıkabilecek herhangi bir boşlukta bunun su yüzüne çıkacağını göreceğiz.

Yasin Küçükaya: Bölgesel aktörlerden biri olarak Suudi Arabistan'ın buradaki Arap aşiretleriyle tarihsel bağları olduğunu söylüyor. Türkiye ve Suudi Arabistan ilişkileri de uzunca bir süredir çok kötü durumda. Geçtiğimiz günlerde de biliyorsunuz Kaşıkçı davasıyla ilgili bir iddianame hazırlandı. Bu durum zaten iki ülke ilişkilerini zedelemeye devam ediyor. Bunun tabii ki Suriye'ye yansımaları da oluyor, olacaktır. Bu noktada YPG ile bölgedeki aşiretleri yaklaştırmak noktasında Suudi Arabistan'ın bazı egzersizleri olduğunu düşünüyor musunuz?

Oytun Orhan: Rakka YPG kontrolüne geçtikten sonra ABD'nin IŞİD ile Mücadele Özel Temsilcisi Brett McGurk ile Suudi Arabistan'ın bir bakanı bölgede bir gezi düzenlemiş, görüşmeler yapmıştı. Daha sonra da Suudi Arabistan'dan YPG kontrolündeki bölgelere bu tür üst düzey ziyaretler gerçekleşti. Burada Amerika'nın isteği; Suudi Arabistan'ın finansal gücünden faydalanmak, yeniden inşa faaliyetlerine destek vermesini sağlamak ve SDG'nin içindeki Arap savaşçıların mali yükünü üstlenmesini sağlamaktı. Bir neden ise Suudi Arabistan'ın bölgedeki Arap aşiretleriyle olan toplumsal ve tarihsel bağlarından faydalanmaktı. Suudi Arabistan da bu davete icabet etti. Bunun iki nedeni var. Birincisi Türkiye'yle yaşadığı sorunlar. Bölgesel rekabetin bir parçası olarak Türkiye'ye karşı bir hamle olarak YPG'ye destek olmaya çalıştı. İkincisi de İran'ı dengelemek. Nitekim Suudi Arabistan İran'ı da büyük bir tehdit olarak görüyor. YPG'nin burada kaybetmesinin İran'ın zaferi anlamına geleceğinin, YPG'den doğacak boşluğun İran tarafından doldurulacağına farkındalar. Bu motivasyonlarla Suudi Arabistan'ın bölgede etkili olma çabası var. Sadece Suudi Arabistan'ın değil, Birleşik Arap Emirlikleri'nin ve Mısır'ın da var. Zaten bu üç ülke genel anlamda bölgesel meselelerde ortak hareket ediyor. O açıdan bakıldığında da Fırat'ın doğusunda YPG'ye de destek verilmesi kendileri açısından son derece makul bir seçenektir gibi gözüküyor. Tabii bu ülkelerin dış politikasındaki en önemli parametrelerden biri de Amerika'yla ittifak. Dolayısıyla bu ülkeler üzerindeki etkisi nedeniyle Amerika'nın buradaki destek talebine de bu ülkelerden olumlu karşılık gelmiş olabilir.

“YPG'nin yerelde Araplarla ittifakı Amerika'nın sağladığı çıkar ağıyla, aşiretlerin yerel güvenlik ve çıkarlarını korumakla ilgili. Ancak YPG Arap halkı ve aşiretleri açısından uzun vadede kabul edilebilir, meşru bir aktör değil. Amerika'nın pozisyonuyla ilgili bir zayıflık ortaya çıkarsa bu kırılğan ittifak her an dağılmaya müsaittir.”

Yasin Küçükaya: Suudi Arabistan'dan bahsettik ama son dönemlerde Mısır daha fazla adından söz ettiriyor sanki. Çünkü PYD'liler defalarca Mısır'a gidip bazı temaslarda bulundular, burada bazı görüşmeler gerçekleştirdiler. Mısır'ın tarafının pozisyonu nedir? Yani Suudi Arabistan'dan ayrılan bir tarafı var mı bunun? Yoksa bu sistemik üçlü dediğimiz Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Mısır blokunun ortak bir politikası mı?

Oytun Orhan: Mısır, Suudi Arabistan'la kıyaslandığında daha çekingен bir tavır içerisinde. Yani Mısır burada daha çok tarafsız kalmaya çalışıyor. Rejimle ve muhaliflerle olan ilişkisinde de bu şekilde. Çok açık bir tavır almak istemiyor ve kendisini çatışan tarafların bir araya gelebileceği bir platform olarak konumlandırmaya çalışıyor. Örneğin Suriye muhalefetine bir ayağı Kahire Platformu adı altında Mısır'da örgütleniyor. Mısır bir taraftan bu Suriyeli muhaliflere ev sahipliği yaparken diğer taraftan Suriye rejimiyle de ilişkilerini geliştirmeye başladı. Özellikle askeri darbe ve Sisi'nin iktidara gelmesinden sonra ilişkiler daha da gelişti. YPG'yle olan ilişkiler konusunda da çeşitli girişimleri var. Mısır'ın istihbarat yetkililerinin Suriye'ye gidip YPG ile görüştüğü biliniyor. Zaman zaman arabuluculuk girişimleri de oldu. Şam'la YPG arasındaki görüşmelere arabuluculuk etme çabaları da oldu.

Ancak Mısır, Suriye sahasında askeri ve finansal anlamda Suudi Arabistan kadar rol almamaktadır. Suudi Arabistan'a göre daha çekingen davranan bir pozisyonda. Ama onun da temel motivasyonlarından birisi İran'ı ve Türkiye'yi sınırlamak. Ancak şimdiye kadar aleni bir şekilde YPG'ye destek verdiğini söyleyemeyiz.

Yasin Küçükaya: Barış Pınarı bölgesine geçmek istiyorum. Biliyorsunuz Türkiye ile Rusya, Fırat'ın doğusunda sınıra paralel olarak Ayn el-Arap (Kobani)'tan Derik'e kadar olan bir alanda belli aralıklarla devriyelere devam ediyorlar. Benzer bir durum Menbiç'de Türkiye ile ABD arasında da olmuştu ama herhangi bir neticeye ulaşmadan askıya alındı. Aynı şekilde şimdi Rusya ile bir devriye faaliyeti söz konusu. Bu nasıl netice verir, yani nereye evrilir? Barış Pınarı bölgesini Türkiye'nin genişletme fırsatı olacak mıdır? Bu operasyonu diğer bölgeler taşıma gibi bir seçeneği hala masada duruyor mu? Böyle bir durumda Rusya'nın buna dönük yaklaşımı nasıl olur? ABD'nin etkinliğinin de geçmişe nazaran burada biraz azalmış olduğunu görüyoruz. Böyle bir durumda ABD'nin, Türkiye'nin müdahalesine Türkiye-Rusya ilişkilerinin zarar göreceği ihtimaline karşı sessiz kalmayı tercih etmesi muhtemel midir?

Oytun Orhan: Türkiye, Barış Pınarı hareketına başladıktan sonra Fırat'ın doğusundaki sınır hattının düzenlenmesiyle ilgili olarak önce Amerika'yla, daha sonra Rusya'yla birer mutabakat imzaladı. Amerika'yla imzalanan anlaşmaya göre Türkiye'nin operasyonuna ara vermesi, Rusya'yla imzalanan mutabakat çerçevesinde de 32 kilometre derinlikte YPG'den arındırılmış bir bölge oluşturulması kabul edilmişti. Tel Abyad-Resulayn arasındaki bölgenin Türkiye kontrolüne bırakılması, geri kalan bölgelerde de YPG'den arındırılmış 32 kilometre ve 10 kilometre derinlikte de Türk-Rus ordularının ortak devriye görevi icra etmesi şeklinde bir anlaşma imzalandı. Şimdiye kadar, Amerika'yla varılan mutabakata Türkiye'nin uyduğu görülüyor. Ancak YPG'nin Barış Pınarı Bölgesi'ne dönük terör saldırıları devam ediyor. Bunları anlaşmanın ihlali olarak okuyabiliriz. Ama esas önemli olan Rusya'yla imzalanan mutabakat. O mutabakatın sahada işlemediği söylenebilir. Yani burada Türkiye açısından önemli olan YPG unsurlarının 32 km güneye çekilmesi idi ama bu unsurların çekilmediği biliniyor. YPG'nin kontrol ettiği bu 32 kilometrelik hattaki yerleşimlere Rus güçleri ve rejim güçleri de girdi. Bir bakıma YPG, kontrolü altında olan alanların otoritesini Rusya ve rejimle paylaşmak zorunda kaldı. Ama YPG hala burada en güçlü aktör konumunda. Şimdi Türkiye böyle bir ortam içerisinde eğer ki beklentileri karşılanamayacak olursa Barış Pınarı Harekâtı bölgesini doğu-batı yönlü olarak genişletebilir mi? Şu anda böyle bir ihtimal söz konusu değil. Çünkü Barış Pınarı Harekâtı bittikten sonra bütün dikkatler İdlib'e doğru kaydı. Yani 2019'un başından bu yana operasyonlar, çatışmaların merkezi İdlib'e doğru kaydı. Hem Rusya'nın ve rejimin hem de Türkiye'nin önceliği şu anda İdlib meselesi ve yaklaşık iki yıldır taraflar buradaki mücadeleye odaklanmış durumda.

Bu nedenle Fırat'ın doğusundaki gelişmeler şimdilik buzdolabına kaldırılmış gibi gözüküyor ama Bahar Kalkanı Harekâtı sonrasında imzalanan yeni mutabakatla birlikte İdlib'de bir ateşkes sağlanmış durumda. Eğer bu ateşkes gerçekten kalıcı olur da İdlib'de nihai sınırlara ulaşacak olursak, yavaş yavaş hem rejimin hem de Rusya'nın dikkati Fırat'ın doğusuna doğru kayacaktır diye düşünüyorum. O zaman da Türkiye Rusya üzerindeki baskısını artıracaktır. Türkiye Rusya ile imzalanan 2. Soçi Mutabakatı'nın şartlarının yerine getirilmesi yani YPG unsurlarının buradan çekilmesinin sağlanması konusundaki talebini yineleyecektir. Tıpkı Amerika'yla Menbiç yol haritası ve daha sonra Fırat'ın doğusundaki güvenli bölge süreçlerinde yaşadığı üzere tansiyon kademeli

olarak tırmanacaktır. Muhtemelen taraflar göstermelik adımlarla süreci idare etmeye çalışacak ama gerçekte Türkiye'yi tatmin edecek adımlar atılmayacak, kriz giderek tırmanacak ve en sonunda Türkiye'nin müdahalesine ve zaman zaman büyük bir operasyon olmasa bile kısmi güç kullanımını hayata geçirebileceği bir durumla karşı karşıya kalacağız diye düşünüyorum. Ancak şimdilik askeri seçeneği çok olası değil. Sadece Rusya olduğu için değil, Amerika da buna itiraz edecektir. Esasında dediğiniz gibi normal şartlarda Amerika'nın Türkiye-Rusya çatışmasını beraberinde getireceği için böyle bir operasyona destek vermesi, en azından sessiz kalması beklenebilir. Ancak Amerikan kamuoyunda, IŞİD ile mücadelesindeki müttefiki YPG'yi korumak, kollamak, ortada bırakmamak gibi bir hassasiyet oluşmuş durumda. Bu nedenle Türkiye'nin olası bir askeri operasyonu Rusya'dan önce Amerika tarafından tepkiyle karşılanacaktır. Ama diğer taraftan Türkiye açısından da bakıldığında bu tolere edilemez yaşamsal bir sorun. Her halükarda kriz tırmanır. Benim görebildiğim çözüm; Barış Pınarı'nda olduğu gibi Türkiye kontrolünde bir bölge değil ama YPG'den arındırılmış, rejimin kontrolüne bırakılmış bir bölgenin ortaya çıkması. Bu daha yüksek bir olasılık gibi duruyor.

“ Amerika, Suudi Arabistan'ın finansal gücünden ve bölgedeki Arap aşiretleriyle olan toplumsal ve tarihsel bağlarından faydalanmak için bu ülkeyi Fırat'ın doğusuna çekmeye çalıştı. Suudi Arabistan da Türkiye ve İran'ı dengelemek için bu davete icabet etti. ”

Yasin Küçükaya: İdlib'deki meseleye de biraz değinelim istiyorum. 5 Mart günü imzalanan bir mutabakat oldu. Bu mutabakatın hemen öncesinde rejim güçleriyle Türkiye'nin doğrudan karşı karşıya geldiğini ve bunların doğrudan birbirlerini hedef aldığını gördük. Burada Türkiye'ye eşlik ettiği söylenen bazı gruplar vardı. Bunlar eski adıyla ÖSO olarak bilinen Suriye Milli Ordusu mensuplarıydı. İdlib ve çevresindeki çatışmalar devam ederken Suriye Milli Ordusunun da buralarda etkinlik gösterdiğini duyduğumda açıkçası şaşırılmıştım çünkü ben İdlib'in kent merkezinin yanı sıra çevresinin de büyük ölçüde HTŞ tarafından kontrol edildiğini ve diğer muhalif grupların buralarda çok da etki göstermediğini düşünüyordum. Acaba bu konuda yanlış bir bilgiye mi sahiptim? Suriye Milli Ordusu zaten İdlib ve çevresinde etkinlik gösteriyor muydu yoksa Türkiye'nin İdlib'e çıkarma yapması ile beraber mi buralara geldi? Diğer bir sorum da şu: Geçmişte Suriye Milli Ordusu içerisindeki bazı gruplar ile HTŞ'nin karşı karşıya geldiğini hatta bunların arasında çok şiddetli çatışmaların yaşandığını gördük. Suriye Milli Ordusu, İdlib ve çevresinde etkinlik göstermeye devam ettikçe bu grupların yeniden karşı karşıya gelme riski var mı?

Oytun Orhan: Aslında Türkiye'yle Rusya arasında imzalanan mutabakattan önce de İdlib'de kontrol edilen bölgelerde HTŞ ve diğer gruplar arasında bir denge söz konusuydu. Hatta militan sayısı açısından bakıldığında ılımlı grupların savaşıcı sayısı HTŞ'ye göre çok daha fazlaydı. Ama şöyle bir fark var. HTŞ, güçlü bir lideri olan ve nispeten merkezi bir yapı. Diğer tarafta ılımlı gruplar, yani ÖSO grupları arasında zaman zaman rekabet de söz konusu oluyor. Aralarında kağıt üstünde bir ittifak söz konusu ama Türkiye'nin zorlaması ile oluşmuş bir ittifak ve bunun çok

güçlü bir ittifak olduğu da söylenemez. Dolayısıyla sayıca çoğunluk olsalar da HTŞ karşısında bir güç merkezi oluşturamıyorlar. İlk Soçi Mutabakatı'nın öncesinde HTŞ, diğer kampın en güçlü guruplarından biri olan Ahrar-el Şam ve Nurettin Zinki grubuyla çatışarak bu grupların kontrol ettiği bölgeleri ele geçirdi. Aynı zamanda HTŞ, Soçi Mutabakatı imzalandıktan sonraki süreç içerisinde de sınır kapıları ve Afrin'e geçiş yolunda bulunan bütün stratejik noktaları ele geçirdi. Nihayetinde de İdlib çatışmasızlık bölgesinin yaklaşık olarak yüzde 85'ini kontrol eder hale geldi. Dolayısıyla böyle düşünmeniz doğru. Büyük oranda HTŞ kontrol ediyordu İdlib'i. Aynı zamanda sivil idare de yine HTŞ ile bağlantılı "Kurtuluş Hükümeti"ne geçmişti. Ama bu durum, sayıca çok daha fazla olan on binlerce Suriye Milli Ordusu savaçısının bir anda ortadan yok olduğu anlamına gelmiyor. Yani bunların kontrol bölgeler daraldı. HTŞ'nin kontrolü altına girdiler belki ama o bölgelerde varlıklarını sürdürdüler; yapılarını ve savaçılarını korudular. Ancak dağılan, Afrin'e gitmek zorunda kalan Nurettin Zinki gibi gruplar da oldu. Dolayısıyla dediğim gibi bunlar yok olmadı aynı şekilde var olmaya devam ettiler ama çok daha küçük alanları kontrol ettiler veya HTŞ'nin çevrelediği alanlarda daha yerel düzeyde varlıklarını sürdürmeye devam ettiler. Şimdi bu gruplarla HTŞ arasında yeniden bir çatışma yaşanabilir mi? Biraz önce de bahsettiğim çatışmalar rejimin operasyonlarının olmadığı dönemde gerçekleşti. Yani bir dış tehditle karşı karşıya kalmadıklarında içeride kendi aralarında güç mücadelesi içerisine giriyorlar. Alan kapma, kaynakları kontrol etme veya zaman zaman ideolojik bir rekabete ve sonra da çatışma içerisine girebiliyorlar. Ama bir tehditle karşı karşıya kaldıklarında ki -bu dış tehdit Rusya veya rejim oluyor- hemen bir araya geliyorlar. Çünkü bu tümü için bir var olma ya da yok olma savaşı. Dolayısıyla o noktada bir araya gelip ortak tehdide karşı birlikte mücadele ediyorlar. Bunu son Bahar Kalkanı Harekatı'nda da gördük. Bundan sonraki dönemde yeniden böyle bir çatışma olasılığını ben biraz daha düşük görüyorum. Hatta Türkiye'nin de başarmak istediği senaryolardan biri HTŞ'nin kendisini fesh ederek ılımlı gruplara entegre olması. Bu çok zor bir görev. Ancak zaman içinde HTŞ'nin içinde bu plana uyacak kesimler ile kabul etmeyen fraksiyonlar arasında ayrışım da olabilir. Muhtemel

çatışma, HTŞ'den ayrılarak kurulmuş daha radikal ve çekirdek El Kaide unsurlarının kurduğu Huras el Din veya HTŞ'nin dönüşmesini kabullenmeyen fraksiyonlar ile yaşanabilir.

Tabi burada HTŞ ile muhalifler arasındaki çatışmaları önleyecek bir faktör de Türkiye'nin bölgedeki varlığı. Bahar Kalkanı ile birlikte Türkiye'nin saha da çok ciddi bir askeri varlığı oldu. Bence bu da HTŞ ile ılımlı muhalifler arasında yaşanabilecek bir çatışmayı önleyecek bir rol üstlenecektir. Şu anda hepsi çok büyük bir tehdit altında: Rejim tehdidi. Dolayısıyla böyle bir durumda kendi aralarında bir savaşa girmeyeceklerini düşünüyorum.

“Türkiye, Bahar Kalkanı Harekatı ile birlikte şu anda İdlib sahasındaki en güçlü askeri aktör konumuna gelmiş durumdadır. TSK'nın sahada önemli bir askeri varlığı var ve gerektiği noktada ateşkesi bozacak bütün taraflara karşı güç kullanabilir.”

Yasin Küçükaya: 5 Mart'ta Türkiye ile Rusya arasında varılan mutabakat uyarınca M5 kara yolunun kontrolü bütünüyle rejimin ve rejim destekli grupların kontrolüne geçti. M4 otoyolunun altında kalan alan içine muğlak bir güvenli bölge ifadesi kullanıldı ve M4'te Türk-Rus devriyesinin ortak devriyelerinin yapılacağı deklare edildi. 23 Mart'ta ikinci bir devriye oldu ama bu da ilkinde olduğu gibi planlandığı şekliyle seyretmedi. Burada radikal grupların müdahalesinin olduğu aktarıldı. Bu radikal grupların kim olduğu aşağı yukarı biliniyor; Huras el Din ve HTŞ öyle zannediyorum. Bu grupların Türkiye-Rusya arasındaki mutabakatı çalıştırmaması yani bir şekilde bunu çalıştırmama yönündeki girişimleri Rusya için olduğu kadar Türkiye için de bir meydan okuma olarak kabul edilebilir mi? Bu durum aslında ilgili mutabakata da yansıyan radikallerle yani “terörle mücadele” konseptine Türkiye'yi de dahil eder mi? Türkiye günün birinde bu grupları hedef alacak mı?

Oytun Orhan: Esasında Türkiye geçmiş dönemde ilk Soçi Mutabakatı ile birlikte şöyle bir taahhüt altına girdi: İdlib'deki radikalleri ve ılımlıları birbirinden ayırıştırarak ve radikalleri elimine edecekti. Bu Türkiye'nin sorumluluğu bırakılmıştı ama Moskova Mutabakatı'na kadar geçen sürede Türkiye bu konuda bazı adımlar atsa da kesin bir sonuç alamadı. Bu noktada daha çok HTŞ üzerinde bir politika uyguladı. Havuç-sopa politikası diyebileceğimiz bir yöntemi takip ederek örgütün daha pragmatikleşmesini, radikal eğilimlerini kenara bırakıp ılımlılarla entegre olmasını ve bir siyasi çözüme yaklaşmasını sağlamaya çalıştı. Çok kısmi bazı başarılar elde etti. Mesela HTŞ'nin Soçi Mutabakatına uyacağını açıklaması ve uyması önemliydi çünkü bu tür militan selefi hareketlerin siyasi anlaşmalara tamamen karşı olduğunu biliyoruz. Bunun dışında HTŞ'nin selefi olan örgütler El Kaide ile bağını kopardığını açıklamış ve isim değişikliğine gitmişti. Tabii bu kabuk değişikliği Rusya ve uluslararası toplum tarafından pek kabul görmedi. Ama ne olursa olsun örgüt El Kaide ile bağını kopardığını açıkladı ve HTŞ ile yollarını ayıran savaşçılarla Huras el Din gibi diğer başka örgütler kurdular. Bu da örgütün kendi içinde bir tartışma olduğunu gösterdi ve büyük çoğunluğunu yabancı savaşçıların oluşturduğu çekirdek el-Kaide unsurların bir kısmının örgüt dışına atılmasını sağladı. En önemlisi, HTŞ'nin militan yapısı süreç içerisinde değişti.

Geçmişte daha çok yabancılardan oluşan örgüt şu anda çok büyük oranda, hatta yüzde 90'nın üzerinde Suriyelilerden oluşan bir örgüte dönüştü. Dolayısıyla Suriye dışı hedefleri olmayan bir örgüte dönüştü. Bunlar bardağın dolu tarafı ama bardağın boş tarafına baktığımızda HTŞ halen kökeni Irak El Kaide'sine dayanan IŞİD eski lideri Bağdadi'nin Suriye'ye gönderdiği Muhammed Jolani liderliğinde bir örgüt. Zaman zaman da Huras el Din veya diğer radikal unsurlarla sahada da iş birliği yapabilen bir örgüt.

Dolayısıyla Türkiye'nin çabaları kısmen sonuç verdi ama kesin başarı sağlanamadı. Başarılı olmadığı için de zaten Rusya HTŞ varlığını ve radikal varlığını öne sürerek operasyonlarına devam etti. Ama geçmiş dönemde Türkiye'nin bu radikal güçlere karşı güç kullanma imkanı yoktu. Daha çok müzakereler, ikna, zaman zaman ekonomik baskı gibi yöntemler uyguladı. Ama bu tür bir politikanın başarısının şartı zaman zaman güç kullanılmasıdır. Ancak Türkiye'nin bunu sahada yapabilecek imkanı söz konusu değildi. Bahar Kalkanı Harekatı ile birlikte Türkiye şu anda İdlib sahasındaki en güçlü askeri aktör konumuna gelmiş durumda. Sahada önemli bir askeri varlığı var ve gerektiği noktada bu anlaşmaları bozacak unsurlara karşı güç kullanabilir.

“Türkiye'nin Suriye'de kontrol altına aldığı bölgelerde büyük ölçüde istikrar sağlandı. Bölgelerin önde gelenlerinden sivil idareler oluşturuldu ve yine yerel unsurlardan güvenlik kurumları kuruldu. YPG, IŞİD' terör saldırıları dışında güvenlik belli bir ölçüde sağlandı. Bu işin olumlu tarafı ama diğer taraftan bakıldığında bu bölgelerde sıkıntılar da mevcut.”

Yasin Küçükaya: Belki o zaman Türkiye'nin İdlib hava sahasını kullanmasına da müsaade edilecektir.

Oytun Orhan: Bu da bir ihtimal tabii. Rusya yalnızca radikal unsurlara karşı kullanması karşılığında hava sahasını açabilir. Son Moskova Mutabakatı ile birlikte M4 otoyolunda ortak devriye görevi icra edilmesi gerekiyor ancak dediğiniz gibi HTŞ ve Huras el Din'in tehditleri nedeniyle bu devriye görevi çok sınırlı bir alanda icra edildi. Hatta Huras el Din bazı videolar yayımlayarak bu ortak devriyenin gerçekleşmesi halinde ateş açılacağını ilan etti. Zaten orada Türk Silahlı Kuvvetleri'ne karşı bir eylem de gerçekleştirdiler ve 2 Türk askerini hedef aldılar. Dolayısıyla gerginlik özellikle TSK ve Huras el Din arasında tırmanıyor. Bu örgütler geçmiş dönemde doğrudan Türkiye'ye tehdit oluşturmuyordu ama şimdi giderek büyüyen bir baş ağrısına dönüşmeye başladılar. Ayrıca, bu gruplar önümüzdeki dönemde olası bir Rusya veya rejim operasyonunun da bahanesi olabilirler. Dolayısıyla bu da Türkiye açısından çok yaşamsal tehditler barındırıyor, yeniden Rusya'yla krizin tırmanması gibi. Bu Türkiye'nin çok istediği bir durum değil. Radikallerle mücadelede güç kullanma çok riskli. Çünkü İdlib'de binlerce askeri var Türkiye'nin ve bunlar tehdit altına girebilir. İdlib'i genel anlamda istikrarsızlaştırabilir. Dolayısıyla bu riskli bir seçenek ama Rusya'yla yapılan mutabakatın yürümesi açısından da bu grupların ateşkesin altını oyan eylemlerine bir şekilde son verilmesi gerekiyor. Her ne kadar riskli olsa da bu gruplara karşı

güç kullanılmaması daha büyük riskleri beraberinde getirebilir ancak bu da Rusya'yla yeni bir kriz tırmandırma süreci başlatacaktır. Dolayısıyla ben kısmi de olsa bu gruplara karşı Türk Silahlı Kuvvetleri'nin güç kullanabileceğini düşünüyorum. Yani Türkiye bence bölgedeki grupları iki seçenek arasında bırakacak: "Ya anlaşmayı uyacaksınız ya da elimine olacaksınız." Ancak güç kullanımı derken kapsamlı bir operasyon beklentisine girmek gerekir. Türkiye kademeli olarak M4 çevresindeki askeri varlığını, kontrolünü artıracaktır.

Yasin Küçükaya: Son olarak genel bir değerlendirme almak istiyorum. Genelde dikkatlerimiz İdlib ve YPG bölgelerine odaklanmış durumda ama Fırat Kalkanı Bölgesi ve Afrin'de neler olduğuna dair çok bir fikrimiz yok. Örneğin Fırat Kalkanı bölgesindeki muhalif gruplar ile Türk askeri arasında yer yer tansiyonun yükseldiğine ilişkin haberler geliyor. Bunun yanında burayı oluşturan toplulukların yine yer yer Türk askerlerine dönük bazı protestoları oluyor. Bu gruplar veya halk ile Türk askerini karşı karşıya getiren sebepler nelerdir? Afrin'de son durum nedir? Biliyorsunuz burası Kürt yoğunluklu bir alan. Nasıl bir sivil temsil yetki konusu burada?

Oytun Orhan: Fırat Kalkanı Bölgesinde tabii büyük ölçüde istikrar sağlandı. Bir sivil yapı kuruldu, yerel konseyler oluşturuldu. O bölgelerin önde gelenlerinden sivil idareler oluşturuldu. Güvenlik belli bir ölçüde sağlandı. Bu işin olumlu tarafı ama diğer taraftan bakıldığında bu bölgede de büyük sıkıntılar var. Yani temel hizmetlerin sunumu konusunda elektrik ve sudan tutun da belediye hizmetlerine varıncaya kadar. Diğer taraftan güvenlik de yüzde yüz sağlanabilmiş değil. YPG'nin gerçekleştirdiği sızmalarla terör eylemleri yapması ama daha önemlisi buradaki ÖSO gruplarının kendi aralarında yaşanan çatışmalar ve zaman zaman ÖSO gruplarının çıkar amaçlı olarak sivil halk üzerinde uyguladığı baskılar başlıca güvenlik sorunları. Ayrıca Suriye genelinde yaşanan ekonomik krizin ve Suriye lirasının dolar karşısında değer kaybetmesinin de o bölgelerde ekonomik etkileri oldu. Bundan kaynaklı bölgede bir rahatsızlık söz konusu ve ne zaman bir sorun olsa bu sorunun kaynağı ÖSO güçleri veya yerel sivil otoriteler de olsa halk bu konularda Türkiye'yi sorumlu tutuyor. Benzer şekilde bir ÖSO grubu herhangi bir suç işlediğinde bundan Türk Silahlı Kuvvetleri veya Türkiye sorumlu tutuluyor ve Türkiye'den bu konuda önlem alması isteniyor. Yoksa orada doğrudan bir Türkiye'nin yönetimi söz konusu değil, Türkiye orada daha çok danışmanlık yapıyor. Temel sıkıntılar bunlar.

Afrin'de tabii biraz daha farklı bir durum var. Oradaki güvenlik ortamı Fırat Kalkanı'na göre biraz daha kötü. Hem Afrin içindeki YPG-PKK hücreleri hem de Tel Rıfat bölgesinden yapılan sızmalar ve o bölgeden ÖSO'ya ve zaman zaman da Türk askerleri ile sivillere karşı açılan ateşler bunu tetikliyor. Burada, özellikle İdlib operasyonu başladıktan sonra YPG'nin daha çok aktifleştiğini gördük ve sivillerin de hedef alındığı terör saldırıları gerçekleşti Afrin'de. Dolayısıyla YPG'nin rolü nedeniyle güvenlik tam olarak bir türlü sağlanamamış durumda. Ama tabii Türkiye orada aynı Fırat Kalkanı ve Barış Pınarı'nda olduğu gibi benzer siyasi ve güvenlik yapıları kurdu. Siyasi yapı olarak 7 tane yerel meclis oluşturuldu. Bu yerel meclisler de oradaki demografik yapıya uygun olarak oluşturuldu. Yine büyük çoğunluğu o bölgenin önde gelen Kürtlerinden seçilmiş insanlar. Ama Afrin'deki durum dediğimiz gibi biraz farklı. ÖSO'nun Zeytin Dalı Harekati'ndeki eylemleri yerel halk arasında ciddi bir rahatsızlık yarattı ve bundan kaynaklı olarak Türkiye sorumlu tutuluyor. Zaman zaman Türk Silahlı Kuvvetleri, suç işleyen ÖSO gruplarına karşı önleyici tedbirler aldı, tutuklamalar da yaptı ama tabii tam anlamıyla bir istikrar henüz sağlanabilmiş değil. Ama buna bir süreç olarak bakmak lazım.

Ortadoğu Araştırmaları Merkezi

مركز دراسات الشرق الأوسط

Center for Middle Eastern Studies

ORSAM Yayınları

ORSAM, süreli yayınları kapsamında Ortadoğu Analiz ve Ortadoğu Etütleri dergilerini yayınlamaktadır. İki aylık periyotlarla Türkçe olarak yayınlanan Ortadoğu Analiz, Ortadoğu'daki güncel gelişmelere dair uzman görüşlerine yer vermektedir. Ortadoğu Etütleri, ORSAM'ın altı ayda bir yayınlanan uluslararası ilişkiler dergisidir. İngilizce ve Türkçe yayınlanan, hakemli ve akademik bir dergi olan Ortadoğu Etütleri, konularının uzmanı akademisyenlerin katkılarıyla oluşturulmaktadır. Alanında saygın, yerli ve yabancı akademisyenlerin makalelerinin yayımlandığı Ortadoğu Etütleri dergisi dünyanın başlıca sosyal bilimler indekslerinden Applied Sciences Index and Abstracts (ASSIA), EBSCO Host, Index Islamicus, International Bibliography of Social Sciences (IBBS), Worldwide Political Science Abstracts (WPSA) tarafından taranmaktadır.

📍 Mustafa Kemal Mah. 2128. Sok.
No:3 Çankaya/Ankara

☎ +90 (312) 430 26 09
📠 +90 (312) 430 39 48

✉ info@orsam.org.tr
🌐 www.orsam.org.tr

📱 f in t y
orsamtr